

Indstilling

Til Aarhus Byråd
Fra Magistraten
Dato 23. august 2024

Udkast – Forslag til budget 2025-2028

1. Resume

Budgetlægningen skal sikre, at både nuværende og fremtidige generationer har lige adgang til økonomiske ressourcer og mulighed for at leve gode liv i en god by for alle. Et Aarhus i trivsel samtidig med, at vi kæmper for et bedre klima og beskytter naturen på en ansvarlig måde.

Aarhus står som andre større byer over for komplekse problemer – det gælder kernevelfærden til både skoler, ældre og udsatte borgere samt natur, miljø og klima. Derfor vil budget 2025 være målrettet mod at løse de store strukturelle udfordringer inden for velfærd og klima og natur.

Aarhus Kommune har grundlæggende en sund økonomi med en stram økonomistyring, hvor der er fokus på en stabil og varig balance mellem udgifter og indtægter. Derfor blev der i sidste års budget foretaget en nødvendig tilpasning af de administrative udgifter og omprioriteringer til fordel for velfærden, hvilket var med til at sikre et godt udgangspunkt for dette års budgetlægning.

Dette års budget er påvirket af, at Aarhus Kommune i 2025 modtager et ekstraordinært stort engangsbeløb fra den selskabsskat, som blev afregnet i 2022. Men samtidigt også en række nedjusteringer af økonomien som følge af markant færre indtægter. Derudover har udviklingen på anlægsområdet vist meget store nedgange i indtægterne, og derfor vil det være afgørende for en fortsat sund økonomistyring, at der bringes balance på anlægsområdet.

I budgetforslaget afsættes der 50 mio. kr. årligt målrettet skolerne, og herudover investeres der 100 mio. kr. så flere børn kan trives i folkeskolen, og færre børn får behov for et specialiseret tilbud.

Herudover beskrives der i indstillingen en række udfordringer, der skal findes penge til inden for et råderum på 512 mio. kr., svarende til 128 mio. kr. årligt efter, at der er afsat penge til folkeskolen.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) Byrådet drøfter og godkender eventuelle ændringer til budgetforslaget 2025.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Indstillingen beskriver Magistratens budgetforslag for 2025. Her angives kommunens udgifter og indtægter for det kommende år. Det samlede resultat af budgetlægning af udgifter og indtægter i perioden 2025-2028 fremgår af afsnit 6.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Med vedtagelsen af budgettet sætter byrådet retningen for kommunen i det kommende år. Byrådet sætter mål og økonomisk ramme for, hvordan Aarhus når visionen om "En god by for alle".

5. Hvad, hvem og hvordan?

Udgangspunktet er en stabil budgetsituation, hvor økonomien i budget 2024 var i balance. Dette års budgetlægning er præget af en god økonomiaftale og store indtægter fra selskabsskat. Udviklingen i indtægterne særligt fra skattegrundlaget og refusioner trækker den modsatte vej.

Prioriteringerne i budgetforslaget er målrettet der hvor vi oplever de væsentligste strukturelle udfordringer. I første omgang afsættes penge til folkeskolen. Herefter er der et råderum på 512 mio. kr. i alt. Dvs. at der er 128 mio. kr. om året, som i budgetforhandlingerne kan bruges til at løse en række væsentlige strukturelle udfordringer inden

for ældre, beredskab, klima og mobilitet samt evt. øvrige prioriteter.

Prioriterede områder

I de følgende afsnit beskrives de områder, som tildeles penge i budgetforslaget.

Skolernes økonomi

En stærk folkeskole er afgørende for sammenhængskraften i vores by. Folkeskolen binder lokalsamfund sammen og er en af vores vigtigste kulturbærende institutioner i det danske velfærdssamfund. Kvalitet af folkeskolen er vigtigt for både den enkelte elev, forældrene og medarbejderne, og det er vigtigt, at flere og flere har den aarhusianske folkeskole som førstevalg.

Derfor er der behov for et varigt løft af skolernes økonomi målrettet de 45 almene folkeskoler, så det sikres, at Aarhus fortsat har en god folkeskole, som forældrene vælger til. Derfor afsættes 50 mio. kr. årligt til et permanent løft af skolerne, som skal bidrage til at sikre økonomien på almenområdet samt skolernes muligheder for at arbejde forebyggende i forhold til børn med særlige udfordringer.

Samtidigt investeres 50 mio. kr. i hvert af årene 2025 og 2026. Pengene afsættes som en særlig pulje, der tildeles de 45 folkeskoler. Denne investering lægger sig ovenpå de betydelige investeringer i at skabe en mere rummelig folkeskole, der blev afsat til Bredere Børnefællesskaber ved Budget 2023.

I alt afsættes 300 mio. kr. til at sikre en fortsat god kvalitet på skoleområdet både for almenelever og specialelever. Det samlede skoleområde i Aarhus tilføres med magistratens budget også statslige midler samt midler fra budgetmodeller i alt ca. 400 mio. kr. Det svarer til, at folkeskolerne tilføres 2.785 kr. i gennemsnit pr. elev.

Udover det varige løft og investeringen i folkeskolerne med dette års budget, vil det i de kommende år være nødvendigt at se på, om der er behov for at gennemføre

yderligere investeringer i folkeskolen i forbindelse med budgetforhandlingerne.

Investeringen i skolerne skal følges af en omstillingsplan i Børn og Unge i lighed med den som Sociale Forhold og Beskæftigelse har arbejdet ud fra. Målet med omstillingsplanen er en bedre økonomi til hverdagen i folkeskolen samt ønsket om at flere vælger den lokale folkeskole til. Planen skal sikre en årlig tilførsel af 100 mio. kr. i alt fra andre dele af Børn og Unge til skoleområdet fordelt med 15 mio. kr. i 2025, 25 mio. kr. i 2026 og 30 mio. kr. i hhv. 2027 og 2028. Folkeskolen i Aarhus tilføres således samlet ca. 500 mio. kr. i budgetperioden frem til 2028, når omprioriteringerne i Børn og Unge medtages.

Udfordrede områder

En række vigtige områder oplever også udfordringer, der er vigtigt at få løst i budgetforhandlingerne. Hertil kan råderummet på 512 mio. kr. i budgetperioden - eller 128 mio. kr. årligt - prioriteres.

Østjyllands Brandvæsen

Aarhus Kommune vokser både i bredden og i højden, og beredskabets opgaver bliver mere komplekse med alvorligere klimahændelser, cybertrusler, terrorberedskab mv. Derfor er der brug for at styrke Østjyllands Brandvæsen. Første fase af beredskabets udviklingsplan blev bevilget i Budget 2024. Der er behov for at gennemføre fase 2, således der kommer flere brandmænd på alle tre brandstationer i Aarhus, så der vil være 24 brandfolk i døgnvagt til at passe på aarhusianerne mod 18 brandfolk i dag.

Herudover har brandvæsenet behov for en låneadgang til at undersøge projektering af to nye brandstationer i Aarhus, dels en opgradering på Bautavej til døgnbemandet brandstation, og dels en flytning af brandstationen i Ny Munkegade til Sydhavnen. Fase 3 og 4 skal behandles i de kommende års budgetter.

Ældreområdet

Aarhus har en god og velfungerende ældrepleje. Samtidigt ser vi en positiv udvikling, hvor de ældre lever længere.

Udviklingen i de kommende år i form af et stigende antal ældre, hvor særligt antallet af borgere over 80 år stiger kraftigt de kommende år, betyder flere plejekrævende ældre på plejehjemmene og i eget hjem. Flere borgere lever længere ofte med komplekse problemstillinger og flere kroniske sygdomme. Samtidig er der fortsat mangel på medarbejdere, og store årgange vil de kommende år forlade arbejdsmarkedet. Det giver en dobbelt demografisk udfordring.

Det vil i budgetforhandlingerne være nødvendigt at finde penge til kernetilførslen i hjemmeplejen og plejehjem, bl.a. i form af mere direkte omsorgstid, herunder pleje og praktisk hjælp, der skal komme borgerne til gode.

Analyse af social- og beskæftigelsesområdet

Gennem en årrække har der været økonomisk ubalance på det specialiserede socialområde. Løbende budgettilførsler samt Sociale Forhold og Beskæftigelses Udviklings- og Omstillingsplan og interne omprioriteringer har mindsket udfordringerne. I Økonomaftalen for 2025 er sat gang i implementering af en række af Ekspertudvalget på socialområdets anbefalinger, men området ser også fremover ind i en presset økonomi. Regeringen har varslet et udspil omkring årsskiftet, som skal anvise, hvordan der kan findes besparelser på beskæftigelsesområdet på 3 mia. kr. om året, svarende til 185 mio. kr. i Aarhus.

Derfor vil Sociale Forhold og Beskæftigelse i samarbejde med Borgmesterens Afdeling udarbejde en analyse, der kan anvise, hvordan der fremadrettet kan skabes strukturel balance på det specialiserede socialområde, uden at der løbende foretages omprioriteringer fra beskæftigelsesområdet. Analysen skal tage udgangspunkt i den aktuelle økonomi og bl.a. forholde sig til de kommende statslige udspil og lovændringer på både social- og beskæftigelsesområdet samt refusioner og budgettering. Analysen fremsendes sammen med magistratens budgetforslag budget 2026.

Botilbud på det specialiserede socialområde

Den nuværende udbygningstakt af botilbud på det specialiserede socialområde modsvarer ikke byrådets fastsatte målsætninger. En analyse igangsat i budget 2024 peger på forudsætningerne for at kunne gennemføre udbygninger, herunder med fokus på at opnå en effektiv driftsøkonomi og ved brug af kommunens eksisterende bygningsmasse. Sociale Forhold og Beskæftigelse samt Aarhus Ejendomme anmodes om inden udgangen af 2024 at fremlægge en implementeringsplan, der kan sikre opfyldelse af byrådets målsætninger samt løbende kvartalsvise opfølgninger til Magistraten. Implementeringsplanen skal ses i sammenhæng med de 111 mio. kr. fra lånepuljen for botilbud, som skal tilbagesendes, hvis anlægsprojekterne ikke er færdige ved udgangen af 2026.

Politiske aftaler indgået i foråret 2024

Brede flertal i byrådet har i foråret og sommeren indgået store og vigtige aftaler for Aarhus' udvikling inden for klima, mobilitet og udsatte boligområder. Aftalerne er at betragte som budgetforslag fra forligsparterne, og byrådets partier vil have mulighed for at prioritere hele eller dele af elementerne fra de politiske aftaler i budgetforhandlingerne. Finansieringen af aftalerne, vil skulle ses i sammenhæng til anlægseftersynet. De tre aftaler beskrives nedenfor:

Klima

Et bredt politisk flertal har sat vejen mod klimaneutralitet for Aarhus i 2030 via aftalen om klimastrategi 2025-2030 i april. Aftalen igangsætter initiativer, der skal skabe mere vedvarende energi som solceller på tagene og flere vindmøller, mere natur- og produktionsskov, færre CO2-belastende lavbundsjord og mere genbrug. Aftalen indebærer en markant omstilling til mere natur, hvor op imod en 1/3 af Aarhus Kommune skal være natur fremover. Det vil kræve løbende tilførsel af midler til Aarhus Kommunes jordfond, som skal gøre det muligt at købe og omdanne jord. Klimaaftalen peger derfor på at tilvejebringe 50 mio. kr. i tilførsel til jordfonden.

Grøn mobilitet

Et bredt flertal indgik i starten af august en ambitiøs grøn mobilitetsaftale for Aarhus. Aftalen udmønter målsætningen i Klimastrategi 2025-2030, hvor målet er, at transportområdets CO₂-udledning reduceres med 270.000 tons i 2030. En vigtig forudsætning for, at dette lader sig gøre er, at aarhusianerne får adgang til attraktive grønne transportvalg. Fremtidens mobilitetssystem skal være klima, miljø- og socialt bæredygtigt, binde land og by sammen og tage højde for, at aarhusianernes transportbehov er forskellige.

Den grønne mobilitetsaftale indeholder en lang række initiativer og investeringer i kollektiv trafik, herunder Letbanens etape 1 opgradering og etape 2, aktive transportformer, byudviklingsprojekter, mobilitetsknudepunkter og udbygning af ladeinfrastruktur. En ny vejstruktur med trafikøer og en nul-emissionszone i Midtbyen skal sikre rolige bymiljøer.

Ambitionerne i aftalen om en vision for fremtidens handelsliv i midtbyen skal udmøntes gennem det partnerskab af professionelle aktører fra erhvervslivet, som allerede er igangsat af Borgmesterens Afdeling. Visionsarbejdet skal ligge klar i foråret 2025, så det kan afgøres om der er mulighed for, at perspektivet bredes ud til også at omfatte byliv og byrum fra et borgerperspektiv.

Udsatte boligområder

Der er fortsat betydelige udfordringer i de udsatte boligområder i Aarhus med både tryghed, sundhed, demokratiske værdier mv. Derfor indgik et bredt flertal i byrådet i januar en aftale om en styrket indsats i områderne gennem bl.a. flere ejerboliger, tryghedsindsatser, sundhedstiltag og en særlig indsats for børnene med bl.a. bedre grundlag for Gellerup Skole samt mange øvrige initiativer.

Udover de tre politiske aftaler kommer en række øvrige væsentlige budgetprioriteter af mindre omfang:

Social investeringsfond

Aarhus er foregangskommune inden for sociale investeringer, der kan hjælpe udsatte borgere til et bedre liv. I 2020

etablerede Aarhus en social investeringsfond. Siden da er igangsat 9 projekter for ca. 40 mio. kr., og de foreløbige resultater er positive. I april besluttede byrådet at forlænge Rådets funktionsperiode frem til ultimo 2026. Hvis der fremover ønskes igangsat nye projekter, er der behov for, at der i budgetforhandlingerne tilføres penge.

Styrket erhvervsfremme

Aarhus er et nationalt vækstcenter med international gennemslagskraft, hvor blandt andet betydende erhvervsklynger og iværksætteri er en af nøglerne til innovation, bæredygtig vækst og jobskabelse. Denne udvikling understøttes af Erhvervspakken, der udløber med 2024. Hvis den betydende indsats skal forlænges efter 2024, skal der findes penge i budgetforhandlingerne til puljen. Pengene vil også kunne være med til at styrke erhvervsuddannelsesområdet, hvor byen har et markant behov for, at flere unge og voksne uddanner sig inden for velfærdsområderne og håndværksfagene.

Cybersikkerhed

Det er afgørende at værne om kritiske oplysninger og den digitale infrastruktur. I Aarhus Kommune opleves et stigende trusselsbillede, som medfører et behov for at investere yderligere i kommunens cybersikkerhed. Derfor er det en bunden opgave i budgetforhandlingerne at finde 7 mio. kr. årligt til yderligere styrkelse af cybersikkerhedsområdet. Hvis det ikke er muligt at finde finansiering hertil i budgetforhandlingerne, forudsættes finansieringen tilvejebragt inden for magistratsafdelingernes eksisterende budgetter og fordeles efter den administrative fordelingsnøgle.

Cykel-VM og Vejlbj Stadion

Aarhus har de senest år haft succes med at afholde store sports-events som fx Ocean-race, og byen har en stærk cykelprofil. Aarhus har derfor ansøgt om værtskabet for VM i enkeltstartscyklng i 2029. Det afgøres i september måned i år om Aarhus tildeles værtskabet. Hvis Aarhus tildeles værtskabet, finansieres de 15 mio. kr. gradvist med 5 mio. kr. årligt i perioden 2026-2028. Midlerne afsættes på en reserve.

Med etableringen af det nye Vejlbj Stadion er det vigtigt, at der i budgetforhandlingerne findes penge til at sikre gode atletikfaciliteter i nordbyen ved Vejlbj-Risskov Idrætscenter.

Økonomiske udfordringer der skal løses

Anlægseftersyn

I budgetforliget for 2024 blev det besluttet, at Borgmesteren Afdeling i forbindelse med Budget 2025 skal fremlægge et grundlag for at sikre balance på anlægsområdet, hvor der i de seneste regnskaber har vist sig en række større uoverensstemmelser mellem udgifter og indtægter. På baggrund heraf har Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø i samarbejde med magistratsafdelingerne udarbejdet et anlægseftersyn, der gennemgår de budgetterede udgifter og indtægter, herunder tilbagekøbsklausuler og grundsalg frem til 2034.

I Anlægseftersynet præsenteres og belyses en række mulige håndtag, der vil kunne indgå i en politisk prioritering for at få anlægsområdet i balance. Anlægseftersynet - der er vedlagt i baggrundsmaterialet - viser, at der frem mod 2034 vil mangle 1.663 mio. kr. Hvis ikke der skabes balance på anlægsområdet, kan det indebære besparelser på centrale driftsområder.

Anlægsbudgettet har de seneste år ligget langt over det, Aarhus Kommune har været i stand til at bygge. Herudover har anlægsbudgettet været væsentligt over regeringens anlægsramme. Det samme er tilfældet i år, hvorfor der under alle omstændigheder vil være behov for at prioritere i anlægsområdet blandt andet for at undgå sanktioner.

Udbud af grunde til børnefamilier i Aarhus

Det beskrives i anlægseftersynet, at grundsalget i Aarhus Kommune er gået i stå i de seneste år. Det skyldes bl.a. konjunkturer, manglende udbud, mange politiske ønsker samt langsom og unødigt kompliceret sagsbehandling i Teknik og Miljø. Dette på trods af, at planområdet er tilført ekstra midler. Det manglende grundsalg har betydet

markante tab af anlægsindtægter, hvorfor Borgmesterens Afdeling igangsatte anlægseftersynet.

En væsentlig effekt af det manglende udbud af grunde er, at det bliver sværere at fastholde børnefamilierne i Aarhus. Der er færre grunde at bygge familiens hus på, og i kraft af det begrænsede udbud, bliver priserne på grundene alt andet lige højere, hvilket skaber øget ulighed på husmarkedet. De seneste års udvikling viser en markant fraflytning af børnefamilier til omegnskommuner.

Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø vil derfor i fællesskab fremlægge en ny samlet strategi for, hvordan udbuddet af grunde i højere grad kan målrettes børnefamiliernes efterspørgsel og behov samtidigt med udbuddet øges, så priserne på grundene gør, at de bliver tilgængelige for flere børnefamilier.

Herudover etableres en kontrolfunktion for grundsalg for at sikre Teknik og Miljø's genopretningsplan gennemføres, hvor Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø på direktorniveau månedligt vil gøre status på grundsalget i kommunen med henblik på at sikre, at der kontinuerligt er fremdrift i at få indtægter ind og det rette udbud.

Udmøntning af anlægsbuffer

Jf. budgetproceduren skal der udmøntes 65,3 mio. kr. i 2027 og 2028 fra anlægsbufferen. Bufferens formål er at imødekomme de behov for investeringer, der løbende vil komme hen over den periode frem til 2034 som investeringsplanen dækker. I bilag 8 er der angivet en oversigt over de forslag, som magistratsafdelingerne har fremsendt til anlægsbufferen. Prioriteringen af pengene i anlægsbufferen vil finde stede i den videre budgetlægning.

Med afsæt i behovet for at løse vitale strukturelle udfordringer på velfærdsområderne, vil midler til botilbud på socialområdet og specialskoler have prioritet i forhold til øvrige anlægsønsker indmeldt til bufferen.

Eventuel videreførelse af sociale investeringer

Byrådet skal i budgetlægningen træffe beslutning om videreførelse af sociale investeringsprojekter, som har udløb i det følgende budgetår. I år drejer det sig om 1) Din vej i Job, 2) Sammen om Diabetes, 3) Dialog Mod Vold og 4) UngiFokus. For de tre første sociale investeringer anbefales det ikke, at projekterne videreføres. For UngiFokus har det været muligt inden for projektets økonomi at forlænge det frem til udgangen af 2025, hvormed beslutning om videreførelse kan udskydes til budget 2026. En uddybning fremgår af bilag 9.

6. Hvilke ressourcer kræves?

De samlede budgetterede service- og anlægsudgifter beskrives i bilag 2.

Byrådet har besluttet et fast niveau for den finansielle egenkapital ultimo budgetperioden inklusiv en løbende korrektion som følge af byrådets beslutning om, at der skal være råd til at finansiere tilbageførsel af budget til afdelingerne, når driftsfinansierede anlæg udløber.

Inklusive korrektionen af måltallet som følge af anlægsforskydninger (se bilag 2) er målet en negativ finansiell egenkapital på -4.182 mio. kr. ved udgangen af 2028. Målet for den finansielle egenkapital er nærmere beskrevet i bilag 4.

Den økonomiske politik indeholder et årligt fællesbidrag på 0,375 % af de samlede decentraliserede rammer. I overensstemmelse med den nye Økonomiske Politik er Fællesbidraget vedrørende 2028 afsat på en reserve og udmøntnes ved budgetforslaget for 2028. Herved opnås der parallelitet mellem bidrag og udmøntning af Fællesbidraget.

Når pengene til folkeskolen samt øvrige forudsætningerne i budgetforslaget indarbejdes i økonomien, er den finansielle egenkapital ved udgangen af 2028, på -3.670 mio. kr., hvilket er 512 mio. kr. bedre end målet for den finansielle egenkapital. Resultatet betyder, at der i perioden 2025-2028 er et gennemsnitligt råderum på 128 mio. kr. årligt.

De økonomiske nøgletal

Konsekvenserne af økonomiaftalen og øvrige elementer i kommunens økonomi herunder de beskrevne tiltag resulterer i de nøgletal for perioden 2023 til 2028, som fremgår af tabel 1.

Tabel 1: Nøgletal i budgetperioden

	R 2023	KB 2024	B 2025	BO 2026	BO 2027	BO 2028
- mio. kr. / løbende priser -						
Overskud på skattefinansierede driftsområder	555	819	1.080	664	835	1.330
Skattefinansierede netto anlægsudgifter	1.247	41	1.043	474	225	914
Resultat: skattefinansierede områder i alt	-692	444	36	190	611	419
Finansiell egenkapital	-5.370	-4.926	-4.890	-4.699	-4.089	-3.670

Tabellen viser driftsresultatet i række 1 (kommunens indtægter minus udgifterne til den almindelige drift), anlægsudgifterne i række 2 samt resultatet, når disse to tal trækkes fra hinanden i række 3. Resultatet af drift og anlæg slår direkte igennem i kommunens gæld/formue kaldet den finansielle egenkapital (række 4).

Det gennemsnitlige overskud på de skattefinansierede driftsområder i perioden 2023 til 2028 er på 881 mio. kr. Det samlede resultat på de skattefinansierede drifts- og anlægsområder gør, at den finansielle egenkapital er -3.670 mio. kr. med udgangen af 2028.

Hvad er indregnet i nøgletallene?

Konsekvenserne af regnskabet for 2023 er indarbejdet i budgetforslaget i form af et tab på ca. 150 mio. kr. Tabet skyldes blandt andet udviklingen i overførsler, færre skatteindtægter fra grundskyld og dækningsafgift, færre renteindtægter samt et markant tab som følge af færre grundsalgsindtægter.

Indarbejdet er også ændringerne, fra afdelingernes budget herunder konsekvenserne af budgetmodellerne, der hæver udgifterne med 536 mio. kr. i 2028 i forhold til 2024. Det betyder, at udgifterne stiger med ca. 134 mio. kr. yderligere hvert år. En stigning på ca. 134 mio. kr. svarer til 0,8 % af de samlede serviceudgifter. Samlet set prioriteres der i budgetperioden 1.383 mio. kr. ekstra til den borger-nære service via budgetmodellerne.

De løbende administrative besparelser på 17,4 mio. kr. årligt, som blev besluttet i budget 2024, er indregnet i økonomien. Direktørgruppens anbefaling til udmøntning fremgår af bilag 10.

Som følge af statens overtagelse af kommunernes midlertidige indefrysings- og pensionistlån er der i nøgletallene indregnet en engangsindtægt på 137 mio. kr. Gevinsten er den del af lånene, der er finansieret af kassen. Se også bilag 2.

Indtægter

Indtægtssiden i budgetforslaget tager udgangspunkt i KL's skatte- og tilskudsmodel, samt at budget 2025-2028 lægges med udgangspunkt i valg af statsgaranti. På nuværende tidspunkt er det forventningen, at der i 2025 vil være en gevinst på 83 mio. kr. ved valg af selvbudgettering fremfor statsgaranti.

Der tages endelig stilling til valget mellem selvbudgettering og statsgaranti i forbindelse med fællesmøderne mellem Magistraten og Økonomiudvalget, hvor der forventes at foreligge opdaterede beregninger baseret på regeringens Økonomiske Redegørelse fra august måned.

Selvbudgettering i 2024

I budgettet for 2024 valgte byrådet at budgettere indtægterne med udgangspunkt i valg af selvbudgettering, der så ud til at give en gevinst på 397 mio. kr., heraf blev de 200 mio. kr. forlods prioriteret i budgetforliget til udmøntning i 2026. En genberegning viser nu en gevinst på 832 mio. kr. for Aarhus, men som følge af, at hele 82 kommuner valgte selvbudgettering i 2024 samt den forventede udvikling i kommunernes skatteindtægter, kan kommunerne se frem til en modregning af merindtægterne på 10,8 mia. kr., svarende til ca. 660 mio. kr. i Aarhus. Reserven i budgetforslaget til de prioriterede indsatser er derfor nu på 173 mio. kr. Efter offentliggørelsen af Økonomisk Redegørelse ultimo august vil der være nye skøn, som byrådet orienteres om snarest derefter.

Selskabsskat

I 2025 modtager Aarhus Kommune efter modregning i bloktilskud og udligning en indtægt fra selskabsskatter på ca. 580 mio. kr. Det er et exceptionelt højt niveau og svarer til ca. 14,5 % af selskabsskatteindtægterne på landsplan, og det skyldes energihandlernes gode resultater i 2022. Disse selskabers regnskaber for 2023 er på et normalt niveau, så derfor er der ikke udsigt til, at selskabsskatteindtægterne i 2026 fortsat vil være exceptionelt høje. Den fulde gevinst for 2025 fra selskabsskatterne medtages i råderummet, mens forventningerne i overslagsårene budgetteres ud fra sidste års gennemsnit. Se også beskrivelser af skat i bilag 2.

Indkomstskat

Sædvanligvis har Aarhus en mervækst i udskrivningsgrundlaget i forhold til landsplan, bl.a. som følge af en større vækst i befolkningen. Imidlertid viser tal fra SKAT, at væksten i udskrivningsgrundlaget fra 2022 til 2023 i Aarhus er 0,8 %-point under landsplan. Dette er indarbejdet i budgetforslaget.

Fra 2024 og frem er der som vanligt med udgangspunkt i KL's skatte- og tilskudsmodel budgetteret med en mervækst i Aarhus på mellem 1,1 og 1,4 %-point. Det forventes, at KL på baggrund af Økonomisk Redegørelse fra regeringen ultimo august vil opdatere modellen.

Ejendomsskatter

Ejendomsskatteområdet har i flere år været præget ekstraordinær usikkerhed som følge af ændret ejendomsskatte Lovgivning og udarbejdelsen af nye ejendomsvurderinger. Det afspejler sig i dette års budgetforslag, der er udarbejdet med udgangspunkt i Skatteministeriets opdaterede skøn fra juni 2024 for grundværdierne i alle år. Dette er i tråd med KL's anbefaling, selvom skønnene anses for foreløbige. Derudover kan der som følge af overgangen til de nye vurderinger komme efterreguleringer i løbet af budgetperioden, der især vil påvirke grundskyldsprovenuet. Størrelsesordenen og tidspunktet for sådanne reguleringer er på nuværende tidspunkt ukendte.

Generelle tilskud og udligning

Indtægterne fra udligning og generelle tilskud baserer sig på Indenrigs- og Sundhedsministeriets tilskudsudmelding for 2025 samt KL's skatte- og tilskudsmodel.

Heri indgår bl.a. en række tekniske justeringer efter vanlig praksis, men i dette års skatte- og tilskudsmodel har dette særlig stor betydning. Som følge af, at indtægterne på landsplan fra den centrale refusionsordning vedrørende særligt dyre enkeltsager på det sociale område er vokset med 1,8 mia. kr. fra regnskab 2021 til regnskab 2023, nedjusteres bloktilskuddet til kommunerne med et tilsvarende beløb. Det indebærer en årlig nedjustering af indtægterne i Aarhus Kommune på 110 mio. kr. årligt, og derfor reduceres råderummet således med 440 mio. kr. for budget 2025-2028 som følge heraf.

Der er herudover foretaget en række korrektioner af bloktilskuddet i henhold til tidligere praksis og nye vurderinger m.v. Hensigten hermed er, at der budgetteres indtægter med størst mulig realisme, og at der budgetteres med samme forudsætninger på både budgettets udgifts- og indtægtsside. Korrektionerne vedrører bl.a. overførselsområdet og en forventning om, at kommunerne fortsat kompenseres for de demografiske ændringer med et stigende antal ældre borgere. I budgetforslaget er der for at sikre et betydeligt økonomisk råderum til politisk prioritering kun indarbejdet et mindre budgetværn på 10 mio. kr. om året til imødegåelse af fx sanktioner på skat eller service.

Det bemærkes, at der i budgetlægningen af indtægterne fra generelle tilskud og udligning er taget udgangspunkt i Aarhus Kommunes befolkningsprognose og de antagelser, der indgår heri om, at 40 % af de ukrainske flygtninge bliver boende i Aarhus og Danmark. Da Danmarks Statistiks befolkningsprognose antager, at flygtningene rejser ud af Danmark senest ved Særlovens ophør i marts 2025, foretages der derfor en korrektion heraf i bloktilskuddet.

Samlet set indebærer forudsætningerne, at der budgetteres med merindtægter fra udligning og generelle tilskud på

325 mio. kr. i 2025, 439 mio. kr. i 2026 og 264 mio. kr. i 2027 set i forhold til overslagsårene i budget 2024.

Se også bilag 2 og finansieringsnotatet for en nærmere beskrivelse af de forudsatte indtægter i budgetforslaget.

Nøgletal uden nye initiativer siden budget 2024

Det er aftalt politisk, at nøgletallene skal opgøres uden de nye initiativer, der igangsættes i budgetforslaget. Hvis de i indstillingen beskrevne initiativer på skoleområdet ikke indarbejdes, vil råderummet inkl. renteeffekt være 204 mio. kr. årligt.

Usikkerhedsmomenter

Når der budgetteres over en 4-årig periode, vil det altid være forbundet med en vis usikkerhed. I de seneste år har fx corona, krig i Ukraine og høj inflation medført ændringer i konjunkturerne. Fremtidige konjunkturændringer kan få betydning for udviklingen på fx arbejdsmarkedet, i skatteindtægterne og for balancetilskuddet i overslagsårene.

En konkret usikkerhed i årets budget er, at de samlede skatteindtægter på landsplan pt. er usikre – både i forhold til indkomstskatterne og ejendomsskatterne. Det forventes, at der i forbindelse med regeringens Økonomisk Redegørelse, som udsendes ultimo august, vil blive skabt større klarhed om det samlede område. Er der større ændringer, vil råderummet til budgetforhandlingerne kunne ændre sig markant.

Materiale der fremsendes sammen med budgetforslaget

I Budgetredegørelsen, som er bilag 1 til denne indstilling, er Aarhusmålene, pejlemærkerne for de enkelte serviceområder samt de kommunale ydelser beskrevet.

Med budgetforslaget fremsendes herudover en række bilag, som beskriver en række udfordringer og emner med betydning for kommunens økonomi:

- Borgmesterens Afdelings bemærkninger til Magistratsafdelingernes udtalelser vedr. de 179 beslutningsforslag, som partierne har ønsket prioriteret i

budgetlægningen, er vedlagt som bilag 5. Afdelingernes belysninger, beslutningsforslagene samt klimaaftalen, aftalen om udsatte boligområder og den grønne mobilitetsplan fremgår af Magistratens og byrådets dagsorden hhv. den 3 og 11. september 2024.

- I bilag 6 fremgår en skematisk oversigt over aktuelle udfordringer, som fremgår af følgeskrivelserne fra magistratsafdelingerne.
- I forårets forlig om ekstraordinær tilførsel af penge til skolerne bestilte forligskredsen en analyse af skolerens økonomi. Første del af denne analyse er vedlagt som baggrundsmateriale. Et resumé fremgår af bilag 7.
- I budgetforliget for budget 2024 blev der bestilt analyser af og materialer vedr. følgende som er vedlagt som baggrundsmateriale:
 - Udbygningsbehovet på socialområdet
 - Det fortsatte behov for udbygning af idrætsfaciliteter.
 - Budgetmodel for det grønne område.
 - Stigende udgifter til tabt arbejdsfortjeneste (se også Borgmesterens Afdelings bemærkninger hertil i bilag 2).
 - En plan for Familiebadet i Gellerup med anlægs- og driftsøkonomien.
 - Evaluering af den internationale vuggestue.
 - Analyse af minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet.
 - Indsatser i Aarhus Kommune vedrørende mistrivsel for børn og unge i alderen 0-30 år. Oversigten der er udarbejdet af MBU, MSB, MSO og MKB viser, at der findes 123 indsatser i dag. Det generelle trivselsarbejde i dagtilbud og skoler indgår ikke i analysen.
 - Nye initiativer, der kan forbedre og nytænke ungestøtteområdet i Aarhus Kommune (tidligere kaldet efterværnsområdet) med udgangspunkt i de unges håb og drømme.
 - Afdækning af mulige tiltag, der kan bidrage til at vende udviklingen i Tilst.
 - Etablering af Velfærdsteknologiens Hus

- Specialskoleanalyse
- I forventet regnskab 2023 besluttede byrådet, at der skulle laves en endelig evaluering af projektet; Beskæftigelse og grønne områder. Evalueringen er vedlagt i baggrundsmaterialet.
- En beskrivelse af udmøntning af trepartsaftalen i 2024 er vedlagt som baggrundsmateriale. Se også beskrivelsen i bilag 2.
- En opdateret oversigt over de anlægsforskydninger, der blev vedtaget med afdelingernes budget for 2025, er vedlagt som baggrundsmateriale. Se også bilag 2.

Baggrundsmateriale kan findes på kommunens hjemmeside under "Forslag til budget 2025", samt i Budgetmappen 2025 i FirstAgenda. Her findes også økonomi- og takstoversigter, følgeskrivelser som er fremsendt sammen med magistratsafdelingernes budgetbidrag, finansieringsnotat og beskrivelse af reserver.

7. Hvordan følges der op?

Indstillingen danner grundlag for de politiske budgetforhandlinger om budgettet for 2025, som finder sted i uge 38. Indstillingen 1. behandles i byrådet den 11. september og udvalgsbehandles på to fællesmøder mellem Magistraten og Økonomiudvalget inden det vedtages endeligt i byrådet ved 2. behandlingen den 9. oktober 2024.

Der følges op på budget 2025 i henholdsvis forventet regnskab og regnskab for 2025.

Jacob Bundsgaard

/

Martin Østergaard Christensen

Bilag

Bilag 1: Budgetredegørelsen 2025-2028 (eftersendes)

Bilag 2: Forudsætninger i budgetforslaget for 2025-2028

- Bilag 3: Ændringer i økonomien siden budget 2024-2027
- Bilag 4: Måltal for den finansielle egenkapital i budget 2025-2028
- Bilag 5: Borgmesterens Afdelings bemærkninger til magistratsafdelingernes belysninger af budgetforslag (eftersendes)
- Bilag 6: Oversigt over budgetudfordringer i magistratsafdelingernes følgebrev
- Bilag 7: Resume af analyse af skolernes økonomi
- Bilag 8: Oversigt over afdelingernes anlægssforslag Budget 2025
- Bilag 9: Videreførelse af sociale investeringer
- Bilag 10: Direktørgruppens anbefaling til udmøntning af administrative besparelser ifm. budget 2025

Baggrundsmateriale

1. a: Resume: Udbygningsbehovet på socialområdet
b: Udbygningsbehovet på socialområdet
2. Det fortsatte behov for udbygning af idrætsfaciliteter.
3. Budgetmodel for det grønne område.
4. Stigende udgifter til tabt arbejdsfortjeneste
5. En plan for Familiebadet i Gellerup med anlægs- og driftsøkonomien.
6. Evaluering af den internationale vuggestue.
7. a: Resumé af analysen af minimumsnormeringer
b: Analyse af minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet.
8. a: Resume - Analyse af nuværende indsatser til børn og unge i mistrivsel
b: Analyse af nuværende indsatser til børn og unge i mistrivsel
9. a: Resumé. Oplæg vedr. etablering af et kommunalt behandlingstilbud til børn og unge i mistrivsel.
b: Oplæg til etablering af et kommunalt behandlingstilbud til børn og unge i mistrivsel.
10. Afdækning af mulige tiltag, der kan bidrage til at vende udviklingen i Tilst.
11. a: Resume af analyse af skolernes økonomi
b: Kort version af analyse af skolernes økonomi
c: Lang version af analyse af skolernes økonomi
12. Evaluering af Beskæftigelse og grønne områder

13. Nye initiativer, der kan forbedre og nytænke ungestøtteområdet i Aarhus Kommune (tidligere kaldet efterværnssområdet) med udgangspunkt i de unges håb og drømme.
 14. Etablering af Velfærdsteknologiens Hus
 15. Sociale investeringsprojekter med udløb af finansiering i 2025
 16. a-f: Følgebreve fra magistratsafdelingerne
 17. Forskydninger af anlæg i magistratsafdelingerne Magistratens budget 2025
 18. Specialskoleanalyse
 19. Udviklingsplanen for Østjyllands Brandvæsen
 20. Anlægseftersyn
 21. Økonomioversigter
 22. Finansieringsnotat - Magistratens Budget 2025
 23. Reservebeskrivelser - Magistratens Budget 2025
-

Sagsnummer: EMN-2024-028654

Antal tegn: 34.838

Økonomi, IT og Digitalisering

Sagsbehandler: Troels Rottbøll

Tlf.: 89 40 21 43